

بررسی ارتباط انگیزش و فرسودگی تحصیلی در دانشجویان دانشکده بهداشت دانشگاه علوم

پزشکی مشهد

ملیحه زرع گر^۱، حسین ابراهیمی پور^۲، یوسف شعبانی^۳، الهه هوشمند^۴

^۱ کارشناس بهداشت عمومی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشیار، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، ^۲ کارشناس ارشد مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، کمیته تحقیقات دانشجویی، ^۳ استادیار، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

مجله راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی، دوره چهارم شماره اول بهار و تابستان ۹۶ صفحات ۴۰-۵۰.

چکیده

مقدمه و هدف: با توجه به توسعه کمی دانشگاه ها در سال های اخیر و عدم توجه کافی به کیفیت و استانداردهای آموزشی، هم اکنون فرسودگی تحصیلی در دانشگاهها به عنوان یک معضل اساسی مطرح است و پیش بینی می گردد در آینده نیز این معضل تشدید گردد. لذا این پژوهش در پی تعیین ارتباط میان انگیزش و فرسودگی تحصیلی دانشجویان دانشکده بهداشت مشهد در سال ۱۳۹۵ طراحی و انجام گرفت.

روش ها: در این پژوهش نوع تحلیلی مقطعی جامعه آماری شامل ۲۶۲ نفر از دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشکده بهداشت مشهد می باشند که در نهایت ۱۵۲ نفر به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. به منظور جمع آوری داده ها از دو پرسشنامه انگیزش تحصیلی هارت (۱۹۸۱) و فرسودگی تحصیلی برسو (۱۹۹۷) که هر دو از روایی پایایی مطلوبی برخوردار بودند، استفاده شد. تجزیه تحلیل اطلاعات با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ انجام گرفت.

یافته ها: با توجه به نتایج همبستگی منفی و معناداری میان انگیزش و فرسودگی تحصیلی وجود دارد ($T = -5.03$). همچنین رابطه انگیزش تحصیلی با مولفه های خستگی تحصیلی -0.425 ، بی علاقی -0.445 و ناکارآمدی -0.397 معکوس و معنادار به دست آمد ($P \text{ Value} < 0.01$).

نتیجه گیری: براساس نتایج به دست آمده بالا بردن سطح انگیزش تحصیلی می تواند به کاهش فرسودگی کمک نماید لذا معاونان آموزشی و دیگر مسئولان بایستی با برنامه ریزی اصولی و فراهم کردن بستری مناسب به این امر کمک کنند.

کلیدواژه ها: انگیزش تحصیلی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، فرسودگی تحصیلی.

نویسنده مسئول:
الهه هوشمند
استادیار، مرکز تحقیقات مدیریت و عوامل
اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم
پزشکی مشهد،
مشهد، ایران
تلفن: +۹۸۹۱۵۱۲۴۷۳۵۰
پست الکترونیکی:
houshmande@mums.ac.ir

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۹۵/۹/۱۵ اصلاح نهایی: ۹۵/۱۱/۱۲ پذیرش مقاله: ۹۵/۱۱/۱۳

ارجاع: زرع گر ملیحه، ابراهیمی پور حسین، شعبانی یوسف، هوشمند الهه. بررسی ارتباط انگیزش و فرسودگی تحصیلی دانشجویان دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد ۱۳۹۵. راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی ۱۳۹۶؛ ۴(۱): ۴۰-۵۰.

مقدمه:

با رفتار انسان ارتباط پیدا می‌کند از جمله تحصیل می‌باشد (۷). به طور کلی انگیزش تحصیلی نیرویی درونی است که یادگیرنده را به ارزیابی همه جانبه عملکرد خود با توجه به عالی‌ترین معیارها، تلاش برای موفقیت در عملکرد و برخورداری از لذتی که با موفقیت در عملکرد همراه است، سوق می‌دهد (۹).

یکی از معضلات شایع نظام‌های آموزشی در بسیاری از کشورها پایین بودن سطح انگیزه و افزایش فرسودگی تحصیلی در بین یادگیرندگان می‌باشد (۴). فرسودگی تحصیلی در میان دانشجویان به احساس خستگی به خاطر تقاضاها و الزامات تحصیل (خستگی) داشتن یک حس بدبینانه و بدون علاقه به تکالیف درسی فرد (بی‌علاقگی)، احساس عدم شایستگی به عنوان یک دانشجو (کارآمدی پایین) اشاره دارد (۶).

از سوی دیگر فراگیران با انگیزه تحصیلی قوی‌تر، فعالیت‌های آموزشی بیشتری را می‌پذیرند، تکالیف درسی بیشتری را انجام می‌دهند و در نتیجه موفقیت بیشتری را کسب می‌کنند (۱۰).

پژوهش‌هایی در داخل و خارج کشور پیرامون انگیزش، فرسودگی و عوامل مرتبط با آن دو صورت گرفته است. در نمونه‌ای از این پژوهش‌ها که توسط شریفی و همکاران با هدف بررسی عوامل موثر بر فرسودگی تحصیلی در میان دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قم انجام شده است، نمرات مولفه‌های فرسودگی خستگی هیجانی با میانگین ۱۱/۹۰ بی‌علاقگی ۳/۱۹ و ناکارآمدی ۱۳/۴۰ گزارش شد. میانگین نمره فرسودگی تحصیلی دانشجویان شرکت کننده در مطالعه

تحصیلات به صورت کلی و خصوصاً تحصیلات دانشگاهی بنیان اقتصاد در هر ملتی است و دسترسی به آن موجبات رشد و تسریع فرایند توسعه را فراهم می‌سازد (۱، ۲). انتخاب رشته تحصیلی و شغل به عنوان یکی از مهم‌ترین تصمیمات هر فرد در طول زندگی‌اش مطرح و در این میان، انتخاب رشته‌های دانشگاهی و خصوصاً رشته‌های مرتبط با علوم پزشکی که با سلامت انسان‌ها مرتبط می‌باشد، باید با دقت بیشتری انجام شود (۳) از آن‌جا که جامعه کنونی ما یک جامعه جوان به حساب می‌آید نیاز است که آنها از عملکرد تحصیلی قابل توجهی برخوردار باشند در غیر اینصورت امکانات و نیروها به هدر می‌رود (۴) پیش‌بینی می‌شود که در آینده با افزایش افت تحصیلی، زیان‌های علمی، فرهنگی و اقتصادی زیادی متوجه دولت‌ها و خانواده‌ها شود (۵).

واژه انگیزش (motivation) اولین بار در سال ۱۹۳۰ تعریف و از کلمه لاتین movere به معنای حرکت کردن مشتق شده است (۶، ۷). بطورکلی انگیزش را می‌توان نیروی محرک فعالیت‌های انسانی و عامل جهت دهنده آن تعریف نمود (۸) انگیزش دارای دو بعد درونی و بیرونی است انگیزش درونی بدین معناست که شخص عملی را به خاطر کسب رضایت خشنودی علاقه‌مندی و لذت درونی انجام دهد و تنها خود عمل مهم است (۷). انگیزش بیرونی مربوط به زمانی است که فعالیت به منظور دستیابی به برخی پیامدهای مجزا از آن انجام می‌گیرد که با انگیزش درونی در تضاد است (۶). انگیزش شامل تمام حوزه‌هایی که

این قبیل بر روی دانشجویان این دانشگاه انجام نشده است و این در حالی است که موضوع مورد بررسی و تحول در نظام آموزش پزشکی کشور یکی از سیاست های اصلی وزارت بهداشت می باشد.

لذا این مطالعه با هدف بررسی ارتباط انگیزش و فرسودگی تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در دانشکده بهداشت انجام شد. علت انتخاب این دانشکده تنوع فرهنگی بالا و امکان بهره گیری از همکاری آموزشی به عنوان محل اجرای مطالعه انتخاب گردید.

روش ها

پژوهش حاضر مطالعه ای مقطعی از نوع توصیفی تحلیلی است. کلیه دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشکده بهداشت مشهد در نیمسال دوم ۹۵-۹۴ که حداقل یک سال از تحصیلشان گذشته بود (ترم ۳ به بالا) به پژوهش وارد شدند بدین معنا که دانشجویان ترم یک و دو کارشناسی از مطالعه خارج شدند.

دلیل گزینش دانشجویان ترم ۳ به بالا آن بود که بنابه نظر تیم پژوهش و کارشناس مشاوره دانشکده بهداشت به نظر می رسد فرسودگی به مرور زمان بیشتر و در دانشجویان ترم های بالاتر بیشتر مشاهده خواهد گردید و در ابتدای تحصیل به دلیل درگیری کمتر با دروس و انگیزش بالا فرسودگی کمتر مشاهده می شود. بر این اساس تعداد جامعه آماری ۲۶۲ نفر بودند که جهت برآورد حجم نمونه از جدول کرجسی و مورگان استفاده و حجم نمونه معادل ۱۵۲ نفر برآورد

۲۸/۵۲ بود و در مجموع ۲۴/۱٪ دانشجویان فرسودگی بالا و ۴۶/۶ درصد فرسودگی تحصیلی در حد متوسط داشتند (۱۱).

مرزوقی و همکاران نیز طی پژوهش خود بدین نتیجه رسیدند که میانگین میزان فرسودگی دانشجویان ۴۵/۵۱ و میانگین فرسودگی تحصیلی دختران ۴۵/۷۰ و میانگین فرسودگی پسران ۴۵/۲۲ می باشد (۱۲).

مطالعاتی نیز در خارج از کشور در زمینه فرسودگی تحصیلی انجام شده شیوع فرسودگی را ۱۰/۳ تا ۷۶/۸ درصد گزارش نمودند (۱۲). مطالعه ای که ال ماسری و همکاران بر روی دانشجویان پزشکی سال ششم و بالاتر انجام دادند به این نتیجه رسیدند که ۷۶/۸٪ دانشجویان خستگی شدید و ۷۱/۷٪ دانشجویان سطح بالایی از استرس ادراک کرده بودند (۱۳).

در مطالعه ای که نیکودیویچ و همکاران بر روی دانشجویان مدیریت و IT انجام دادند مشخص شد ۵۴/۴ درصد دانشجویان فرسودگی متوسط داشتند همچنین اودر مطالعه خود بدین نتیجه رسید که ۵۴/۴٪ دانشجویانی که معدل پایینی داشتند در خطر فرسودگی تحصیلی بوده و ۲۶/۶٪ آنان در خطر فرسودگی بالا قرار داشتند (۱۴).

دیربای و همکاران در مطالعه خود بر روی دانشجویان گروه پزشکی مشخص کردند ۴۵٪ دانشجویان دچار فرسودگی تحصیلی می باشند (۱۵).

از آنجا که دانشگاه علوم پزشکی مشهد دانشگاهی تراز اول در ایران محسوب و تاکنون مطالعاتی از

پرسشنامه فرسودگی تحصیلی برسو و همکاران سه حیطه فرسودگی تحصیلی، بی‌علاقگی تحصیلی و ناکارآمدی تحصیلی را می‌سنجد. پرسشنامه مذکور ۱۵ ماده دارد. خستگی تحصیلی ۵ ماده (مطالب درسی خسته کننده هستند)، بی‌علاقگی تحصیلی ۴ ماده (احساس می‌کنم نسبت به مطالب درسی علاقه ای ندارم) و ناکارآمدی تحصیلی ۶ ماده (احساس می‌کنم نمی‌توانم از عهده مشکلات درسی بر بیایم) دارد. پرسشنامه مذکور با روش درجه‌بندی لیکرت ۵ درجه‌ای کاملاً مخالف تا کاملاً موافق توسط آزمودنی‌ها طبقه‌بندی شده است. حداکثر نمره پرسشنامه ۱۰۵، میانگین ۶۰ و حداقل نمره ۱۵ است.

بر همین اساس در زمینه ارزیابی فرسودگی تحصیلی نمرات بین حداکثر تا میانگین در سطح بالا، میانگین تا حداقل در سطح متوسط و از حداقل کمتر پایین تلقی می‌شود. نغمی نیز از نتایج پرسشنامه برای خستگی تحصیلی ۰/۷۹ بی‌علاقگی ۰/۸۲ و برای ناکارآمدی ۰/۷۵ محاسبه کرده است (۱۸).

در نهایت داده در نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ سطح معنی‌داری ۰/۰۵ و آزمونهای آماری آنالیز واریانس یک طرفه و ضریب همبستگی پیرسون مورد تحلیل قرار گرفت.

جهت شرکت در پژوهش، هدف تحقیق برای دانشجویان مشارکت کننده در پژوهش توضیح داده و از آنان جهت مشارکت در تحقیق فرم رضایت اخذ گردید همچنین دانشجویان جهت شرکت یا عدم شرکت در پژوهش آزادی عمل کامل داشتند.

گردید. به منظور گردآوری اطلاعات از دو پرسشنامه انگیزش تحصیلی هارتر و همکاران و فرسودگی برسو استفاده شد که توسط نمایندگان هر کلاس بین دانشجویان توزیع و سپس جمع‌آوری گردید. پرسشنامه استاندارد انگیزش تحصیلی هارتر شامل ۳۳ گویه می‌باشد که ۱۶ سوال انگیزش درونی و ۱۷ سوال انگیزش بیرونی را می‌سنجد. پرسشنامه اصلی هارتر، انگیزش تحصیلی را با سؤال‌های دوقطبی می‌سنجد که یک قطب آن انگیزش درونی و قطب دیگر انگیزش بیرونی است و پاسخ آزمودنی به موضوع هر سؤال فقط می‌تواند یکی از دلایل بیرونی یا درونی را دربرداشته باشد (۱۶). اما از آنجا که در بسیاری موضوع‌های تحصیلی انگیزه‌های درونی و بیرونی هر دو نقش دارند، لپر و همکاران مقیاس هارتر را به شکل مقیاس‌های معمول درآوردند که هر سؤال تنها یکی از دلایل انگیزش درونی (نمونه سوال: مایلم تکالیفم را بدون کمک دیگران انجام دهم) و بیرونی (نمونه سوال: من برای این درس می‌خوانم که استاد می‌خواهد) در نظر می‌گیرد. این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت (هیچ وقت، ۱؛ به ندرت، ۲؛ گاهی اوقات، ۳؛ اکثر اوقات، ۴؛ تقریباً همیشه، ۵) تنظیم شده است (۱۷).

حداکثر نمره پرسشنامه ۱۶۵، میانگین ۹۹ و حداقل نمره ۳۳ است. بر همین اساس در زمینه ارزیابی انگیزش تحصیلی نمرات بین حداکثر تا میانگین در سطح بالا، میانگین تا حداقل در سطح متوسط و از حداقل کمتر پایین تلقی می‌شود. روایی و پایایی این پرسشنامه توسط بحرانی بررسی و مورد تایید قرار گرفته است (۱۸)

یافته‌ها

هدف از این مطالعه بررسی ارتباط انگیزش و فرسودگی تحصیلی دانشجویان دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد می‌باشد. تعداد ۱۵۲ دانشجوی کارشناسی و کارشناسی ارشد در این مطالعه شرکت نمودند که ۵۸ (۳۵/۵٪) پسر و ۹۴ (۶۴/۵٪) دختر بودند. شرکت‌کنندگان در گروه سنی ۱۹ تا ۴۲ سال قرار داشتند و میانگین سنی آن‌ها ۲۳ سال بود. میانگین معدل دانشجویان شرکت کننده $1/12 \pm 0/2$ /۱۷ بود. تعداد دانشجویان به تفکیک رشته تحصیلی عبارت است از کارشناسی بهداشت عمومی ۵۲، مهندسی بهداشت محیط ۳۷، مهندسی بهداشت حرفه‌ای ۳۴، کارشناسی ارشد مدیریت ۸، ارشد آمار حیاتی ۷، ارشد آموزش بهداشت ۶ و ارشد بهداشت محیط ۸ نفر بودند. از بین شرکت‌کنندگان ۹ نفر ترم ۳، ۲۰ نفر ترم ۴، ۴۶ نفر ترم ۵، ۱۹ نفر ترم ۶، ۵۵ نفر ترم ۷ و ۳ نفر ترم ۸ بودند. میانگین انگیزش تحصیلی دانشجویان دختر ۹۷/۲۲۴ و پسر ۸۷/۰۹۶ بود. همچنین میانگین فرسودگی تحصیلی دانشجویان دختر ۵۵/۰۰۰ و پسر ۶۲/۱۱۱۱ برآورد گردید. نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف نشان از نرمال بودن متغیرها داشت. به منظور مقایسه انگیزش تحصیلی در میان دانشجویان رشته‌های

مختلف از آزمون آنالیز واریانس یک طرفه استفاده شد. که با توجه به مقدار آماره آزمون $F=5/227$ و سطح معناداری $PValue=0/000$ آزمون آنالیز واریانس یک طرفه تفاوت معناداری میان میانگین انگیزش دانشجویان رشته‌های مختلف نشان داد. به منظور مقایسه فرسودگی تحصیلی در میان دانشجویان رشته‌های مختلف نیز از آزمون آنالیز واریانس یک طرفه بهره گرفته شد. که با توجه به مقدار آماره آزمون $F=5/776$ و سطح معناداری $Pvalue=0/0001$. آزمون آنالیز واریانس یک طرفه نیز تفاوت معناداری میان میانگین فرسودگی تحصیلی دانشجویان رشته‌های مختلف نشان داد. نتایج آزمون همبستگی پیرسون همبستگی منفی معناداری میان ترم تحصیلی و انگیزش نشان داد $r=-0/046$ ، همچنین همبستگی مثبت میان ترم و فرسودگی تحصیلی ($r=0/131$) وجود داشت. جدول ۱ رابطه بین متغیرهای انگیزش تحصیلی و فرسودگی تحصیلی را در بین دانشجویان دانشکده بهداشت نشان می‌دهد. جدول ۲ مقایسه بین دانشجویان دختر و پسر را از منظر انگیزش و فرسودگی شغلی نشان می‌دهد. جدول ۳ نتیجه آزمون همبستگی بین ابعاد انگیزش و فرسودگی تحصیلی را در نمونه مورد بررسی نشان می‌دهد.

جدول ۱: متغیرهای انگیزش تحصیلی و فرسودگی تحصیلی در بین دانشجویان دانشکده بهداشت

متغیر	تعداد آیت‌ها	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
انگیزش تحصیلی	۳۳	۹۷/۰۹۸۷	۱۶/۴۵۶۱	۵۰	۱۳۵
انگیزش درونی	۱۷	۵۰/۱۷۷۶	۱۱/۲۵۰۳	۲۰	۷۵
انگیزش بیرونی	۱۶	۴۶/۹۹۳۴	۷/۴۴۲۹	۲۹	۶۸
فرسودگی تحصیلی	۱۵	۵۷/۵۲۶۳	۱۷/۳۶۶۱	۱۹	۹۶
خستگی	۵	۱۸/۵۸۵۵	۷/۳۹۲۸	۵	۳۵
بی‌علاقگی	۴	۱۵/۳۱۸۵	۶/۹۵۳۴	۴	۲۸
ناکارآمدی	۶	۲۳/۵۷۹۸	۶/۵۶۸۵	۸	۴۲

جدول ۲: آزمون تی مستقل به منظور مقایسه انگیزش و فرسودگی دانشجویان دختر و پسر دانشکده بهداشت

متغیر	آماره آزمون (t)	درجه آزادی	سطح معناداری
انگیزش تحصیلی	-۰/۱۲۰	۹۴/۵۱۷	۰/۹۰۴
فرسودگی تحصیلی	۲/۲۹۹	۹۰/۲۳۸	۰/۰۲۴

جدول ۳: نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین انگیزش و فرسودگی تحصیلی و ابعاد هر کدام در بین دانشجویان دانشکده بهداشت

متغیر	انگیزش تحصیلی	انگیزش درونی	انگیزش بیرونی	فرسودگی تحصیلی	خستگی	بی‌علاقگی	ناکارآمدی
انگیزش تحصیلی	۱	۰/۹۲۴	۰/۸۱۱	-۰/۵۰۳	-۰/۴۲۵	-۰/۴۴۵	-۰/۳۹۷
انگیزش درونی	۰/۹۲۴	۱	۰/۵۲۸	-۰/۴۴۶	-۰/۳۳۸	-۰/۳۷۸	-۰/۴۱۱
انگیزش بیرونی	۰/۸۱۱	۰/۵۲۸	۱	-۰/۴۳۲	-۰/۴۲۱	-۰/۴۰۵	-۰/۲۵۸
فرسودگی تحصیلی	-۰/۵۰۳	-۰/۴۴۶	-۰/۴۳۲	۱	۰/۸۷۲	۰/۹۰۲	۰/۶۸۸
خستگی	-۰/۴۲۵	-۰/۳۳۸	-۰/۴۲۱	۰/۸۷۲	۱	۰/۸۱۱	۰/۳۳۹
بی‌علاقگی	-۰/۴۴۵	-۰/۳۷۸	-۰/۴۰۵	۰/۹۰۲	۰/۸۱۱	۱	۰/۴۲۹
ناکارآمدی	-۰/۳۹۷	-۰/۴۱۱	-۰/۲۵۸	۰/۶۸۸	۰/۳۳۹	۰/۴۲۹	۱

Pvalue= ۰/۰۰۰۱* (نتایج در سطح ۰/۰۱ معنادار است)

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر از نوع توصیفی مقطعی است که در آن به بررسی رابطه بین انگیزش و فرسودگی تحصیلی دانشجویان دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد پرداخته شده است. میانگین انگیزش تحصیلی در دانشجویان مورد بررسی ۹۷/۰۹ می‌باشد که نشان می‌دهد انگیزش تحصیلی دانشجویان در سطح متوسط می‌باشد. ۳/۹ درصد دانشجویان انگیزش تحصیلی کم، ۴۶/۷ درصد دانشجویان انگیزش متوسط، ۴۹/۳ درصد دانشجویان انگیزش بالا دارند. میانگین فرسودگی تحصیلی در بین دانشجویان مورد بررسی در دانشکده بهداشت ۵۷/۵۲ به دست آمد که نشان می‌دهد فرسودگی دانشجویان در حد متوسط می‌باشد. ۱۳/۲ درصد دانشجویان فرسودگی کم، ۴۴/۲ درصد دانشجویان فرسودگی متوسط و ۴۲/۶ درصد دانشجویان فرسودگی بالا داشتند. با توجه به نتایج به دست آمده درصد قابل توجهی

از دانشجویان دارای فرسودگی متوسط و بالا هستند. که این امر با افزایش سنوات تحصیل تشدید می‌شود. دانشجویی که نسبت به درس بی‌علاقه و بی‌انگیزه باشد احتمالاً به اندازه کافی تلاش نکرده و این بی‌توجهی و عدم تلاش منجر به فرسودگی تحصیلی خواهد شد (۳، ۹). همچنین میان مولفه‌های فرسودگی و انگیزش هم رابطه منفی معنادار وجود دارد بدین معنا که هرچه انگیزش بالاتر رود خستگی، بی‌علاقگی، ناکارآمدی درسی نیز کاهش می‌یابد (۱۹). معدل نقش حفاظت‌کننده در برابر فرسودگی داشت و نشان می‌دهد دانشجویانی که معدل بالاتر دارند انگیزش بالاتری برای تحصیل دارند ($r = ۰/۱۷۲$) و کمتر دچار فرسودگی ($r = -۰/۲۹۵$) می‌شوند. با افزایش سنوات تحصیل نیز انگیزش دانشجویان کاهش می‌یابد که این می‌تواند ناشی از فشار درس و خستگی باشد (۲۰). نتایج نشان می‌دهد با این که انگیزش تحصیلی دانشجویان دختر بیشتر از

همچنین نتایج مطالعه شریفی و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی قم نشان داد بین فرسودگی تحصیلی و انگیزه تحصیلی، ارتباط منفی و معنی‌داری وجود دارد و دو عامل انگیزه درونی و بی انگیزگی، بیشترین نقش را در ارتباط با فرسودگی تحصیلی دارند، به طوری که دانشجویان با انگیزه، در معرض فرسودگی کمتری قرار می‌گیرند (۱۱).

این پژوهش دارای محدودیت‌هایی است از جمله اینکه با توجه به اینکه پرسشنامه‌های پژوهش در زمان امتحانات پایان ترم بین دانشجویان توزیع گردید، احتمال می‌رود به دلیل محدودیت زمانی دانشجویان دقت و انگیزه کمتری را در پاسخ دادن به سؤالات پرسشنامه‌ها داشته باشند از طرفی چون تمامی پرسشنامه‌ها در یک زمان در اختیار دانشجویان قرار داده شد، احتمال بروز عدم تمرکز و دقت به علت خستگی در تکمیل پرسشنامه‌ها وجود دارد.

همچنین منبع تکمیل پرسشنامه خود اظهاری می‌باشد لذا ممکن است جوابها در برخی سؤالات مبتنی بر واقعیت نباشد. همانطور که نتایج نشان داد با افزایش انگیزش تحصیلی دانشجویان می‌توان فرسودگی که ناشی از خستگی، بی‌علاقگی و ناکارآمدی است را کاهش داد و این امر ممکن نخواهد بود مگر اینکه مسئولان و معاونت آموزشی با برنامه‌ریزی اصولی و فرصت کار دانشجویی به خصوص به دانشجویان ترم‌های بالاتر به کاهش فرسودگی کمک نماید.

پسران بود به نظر می‌رسد این تفاوت به دلیل اهمیت شغلی و آینده پسران است. اما آزمون‌تی مستقل تفاوت معناداری میان انگیزش و فرسودگی تحصیلی دانشجویان دختر و پسر نشان نداد. میانگین فرسودگی تحصیلی دانشجویان پسر از دختر بیشتر بود که این با نتایج Yang (۲۱)، Costa و همکاران (۲۲)، Yaratan و Uludag (۲۳) و زینعلی (۲۴) همسو است.

آنها بدین نتیجه رسیدند فرسودگی تحصیلی پسران بیشتر از دختران است. اما تفاوت معناداری میان آنها وجود ندارد.

همانطور که نتیجه آزمون همبستگی پیرسون نشان داد رابطه انگیزش و فرسودگی تحصیلی رابطه منفی معنادار قوی می‌باشد ($r = -0.503$)، بدین معنا که با افزایش انگیزش تحصیلی فرسودگی حدود ۰/۵ واحد کاهش می‌یابد و بالعکس که با نتایج مطالعات عجم اکرامی (۲۵)، نصری (۲۶) و علوی و همکاران (۲) همسو می‌باشد. بدین ترتیب می‌توان گفت تنها از دو متغیر تأثیرگذار فقط متغیر فرسودگی تحصیلی روی عملکرد تحصیلی دانش‌جویان تأثیر معکوس دارد.

این نتیجه همخوانی دارد با تحقیق Yang (۲۱) که به بررسی رابطه فرسودگی تحصیلی و عملکرد تحصیلی پرداخته است.

او دریافت که فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان اثر منفی و معنی‌داری بر پیشرفت تحصیلی می‌گذارد که با یافته‌های لاینبرنیک و همکاران (۲۷)، Salmela-Aro و همکاران (۴) Schaufeli و Buunk (۲۸) نیز همخوانی دارد.

پیشنهادها

در انتها پیشنهاد می‌شود به دلیل اهمیت موضوع مورد بررسی تحقیقات مرتبط در سایر دانشکده‌های دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام شود.

سپاسگزاری

از تمامی مسئولان آموزش دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد و دانشجویان عزیز جهت همکاری کمال تشکر و قدردانی را داریم.

References

1. Ugwu FO, Onyishi IE, Tyoyima WA. Exploring the Relationships between Academic Burnout, Self-Efficacy and Academic Engagement among Nigerian College Students. *African Educational Research Network* 2013; 13(2): 37-45.
2. Alavi SA, Abbasnia S. Motivation and Motivation-Related Factors and Their Relationship with Burnout and Engagement: A Study of Iranian EFL learners. *Int J Res Studies Language Learn* 2014; 3(5):107-20.
3. Tukaev SV, Vashka TV, Dolgova OM. The Relationships between Emotional Burnout and Motivational, Semantic and Communicative Features of Psychology Students. *Procedia-Social Behav Sci* 2013; 82:553-6.
4. Salmela-Aro K, Savolainen H, Holopainen L. Depressive Symptoms and School Burnout during Adolescence: Evidence From Two Cross-Lagged Longitudinal Studies. *J Youth Adolesc* 2009; 38(10):1316-27.
5. Charkhabi M, Abarghuei MA, Hayati D. The Association of Academic Burnout with Self-Efficacy and Quality of Learning Experience among Iranian Students. *SpringerPlus* 2013; 2(1):677.
6. Zhang X, Klassen RM, Wang Y. Academic Burnout and Motivation of Chinese Secondary Students. *Int J Soc Sci Humanity* 2013; 3(2):134-7.
7. Bask M, Salmela-Aro K. Burned Out to Drop Out: Exploring the Relationship between School Burnout and School Dropout. *Eur J Psychol Educ* 2013; 28(2):511-28.
8. Green J, Liem GA, Martin AJ, Colmar S, Marsh HW, McInerney D. Academic Motivation, Self-Concept, Engagement, and Performance in High School: Key Processes from a Longitudinal Perspective. *J Adolesc* 2012; 35(5):1111-22.
9. Milani S, Aghae E, Wise F, Patience k, Michael P, Masoudi S, et al. Study of Motivation and Its Relationship With Personal and Academic Achievement of Medical Students in Basic Sciences. *Journal of Urmia Nursing and Midwifery Faculty* 2011; 2(11):28. [In Persian]
10. Chen R. Institutional Characteristics and College Student Dropout Risks: A Multilevel Event History Analysis. *Res High Educ* 2012; 53(5):487-505.
11. Shariffard F, Asayesh H, Nourozi K, Hosseini MA, Taheri Kharameh Z. The Relationship between Motivation and Academic Burnout in Nursing and Paramedical Students of Qom University of Medical Sciences. *Qom University Med Sci J* 2016; 9(12):72-8. [In Persian]
12. Marzoghi R, Heydari M. Examine the Relationship between Educational Equity and Academic Burnout Social Welfare and Rehabilitation Sciences University. *Development Steps* 2015; 10(3).
13. El-Masry R, Ghreiz SM, Shams TM, Helal RM. Perceived Stress and Burnout among Medical Students During Clinical Period. *Ibnosina Journal of Medicine and Biomedical Sciences* 2012; 5(4):179-88.
14. Nikodijević A, Anđelković-Labrović J, Đoković A. Academic Burnout among Students at Faculty of Organizational Sciences. *Management (1820-0222)* 2012; 17(64):47-53.
15. Dyrbye LN, Thomas MR, Huntington JL, Lawson KL, Novotny PJ, Sloan JA, et al. Personal Life Events and Medical Student Burnout: A Multicenter Study. *Academic Medicine* 2006; 81(4):374-84.
16. Harter S. A New Self-Report Scale of Intrinsic Versus Extrinsic Orientation in the Classroom: Motivational and Informational Components. *Developmental psychology* 1981; 17(3):300.
17. Lepper MR, Corpus JH, Iyengar SS. Intrinsic and Extrinsic Motivational Orientations in the Classroom: Age Differences and Academic Correlates. *Journal of Educational Psychology* 2005; 97(2):184.
18. Bohrani A. The Validity and Reliability Study of Academic Motivation Harter. *Journal of Psychological Studies* 2010; 5(1):51-72.
19. Galan F, Sanmartín A, Polo J, Giner L. Burnout Risk in Medical Students in Spain Using The Maslach Burnout Inventory Student Survey. *Int Arch Occup Environ Health* 2011; 84(4):453-9.
20. Zamini S, Barzegar L, Hashemi T, Kiani R. The Role of Self-Efficacy, Motivational Orientations and Learning Strategies in Predicting Academic Performance of Students in English language. *J Psychol Achiev* 2011; 4(1):207-23.
21. Yang HJ. Factors Affecting Student Burnout and Academic Achievement in Multiple Enrollment Programs in Taiwan's Technical-Vocational Colleges. *Journal Of Educational Development* 2004; 24(2002):283-301.
22. De Oliva Costa EF, Santos SA, de Abreu Santos ATR, de Melo EV, de Andrade TM. Burnout Syndrome And Associated Factors among Medical Students: A Cross-Sectional Study. *Clinics* 2012; 67(6):573-80.
23. Uludag O, Yaratani H. The Effect of Burnout on Engagement: An Empirical Study on Tourism students. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education* 2010; 9(1):13-23.
24. Zinali S. Compare Perceptions of the Learning Environment and Academic Burnout in Male and Female High School Students Grade. [Thesis]. Iran, Tehran: Allameh Tabatabai University; 2013. [In Persian]

25. Ekrami AA, Rezaei T, Bayani AA. Relationship between Hope to Work and Academic Motivation and Burnout. *Journal Knowledge and Health* 2014; 10(1):44-50. [In Persian]
26. Nasri S, Damanvandi M.E, Kargar E. Relationship between Work-Family Conflict and Academic Motivation with Academic Burnout in Post Graduate Students of SRTTU. *Journal of Research in Education* 2015; 2(1):25-31. [In Persian]
27. Linnenbrine EA, Pintrich PR. The Role of Self-Efficacy Beliefs in Student Engagement and Learning in the Classroom. *Reading & Writing Quarterly* 2003; 19(2): 119-37.
28. Schaufeli, WB, Buunk, BP. Burnout: An Overview of 25 Years of Research and Theorizing, in the *Handbook of Work and Health Psychology*. 2th Ed. M. J. Schabracq, J. A.M. Winnubst , C. L. Cooper, eds. UK: John Wiley & Sons, Ltd; 2002.

The Relationship between Motivation and Academic Burnout among Students of Health School, Mashhad University of Medical Sciences

Malihe. Zaregar¹, Hosein. Ebrahimipour², Yousef. Shaabani³, Elaheh. Hooshmand⁴

MSc of Public Health, Student Research Committee¹, Associate Professor, Social Determinants of Health Research Center², MSc of Health Care Management, Student Research Committee³, Assistant Professor Social Determinants of Health Research Center⁴, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

(Received 5 Dec, 2016

Accepted 1 Feb, 2017)

Original Article

Abstract

Introduction: Due to increasing number of universities in recent years and lack of adequate attention to quality and standards of education, academic burnout has become a problem which is predicted to be intensified in future. Thus this study was done to determine the relationship between motivation and academic burnout among students of Health School of Mashhad University of medical sciences, 2015.

Methods: This cross-sectional study was conducted on 262 students of health school. Two standard questionnaires of including Harter Motivation scale (1981) and Berso academic burnout questionnaire (1997) were used. The data was analyzed using SPSS 16.

Results: The findings showed a significant inverse correlation between motivation and burnout ($r=-0/503$), Also a significant relationship between motivation and exhaustion ($r=-0/425$), cynicism($r=-0/445$), reduced efficiency($r=-0/397$) was found (P Value < 0/01).

Conclusion: based on the findings, enhancing academic motivation can help reduce burnout, so educational deputies and others who are officially responsible should plan and create proper frameworks for betterment.

Key words: Academic Burnout, Academic Motivation, Health School, Mashhad University of Medical Sciences, Relationship.

Citation: Zaregar M, Ebrahimipour H, Shaabani Y, Hooshmand E. The relationship between Motivation and Academic Burnout among Students of Health School, Mashhad University of Medical Sciences. Journal of Development Strategies in Medical Education 2017; 4(1): 40-50.

Correspondence:

Elahe Hooshmand
Assistant professor, Social
Determinants of Health
Research Center, Mashhad
University of Medical Sciences
Mashhad, Iran.
Tel: +989151247350
Email:
houshmande@mums.ac.ir